OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2010 Rhif 638 (Cy.64)

ADDYSG, CYMRU

Rheoliadau Ffedereiddio Ysgolion a Gynhelir a Diwygiadau Amrywiol (Cymru) 2010

Gwnaed - - - -	*7 Mawrth 2010*
Gosodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru - -	*9 Mawrth 2010*
Yn dod i rym - -	*12 Ebrill 2010*

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddwyd i'r Ysgrifennydd Gwladol yn adrannau 21(5) a (6), a 138(7) ac (8) o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998(**1**), a thrwy arfer y pwerau a roddwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn adrannau 19(2), (3) ac (8), 20(2), (3) a (4), 24, 25, 34(5), 35(4) a (5), 36(4) a (5), 210(7), a 214 o Ddeddf Addysg 2002 ac a freiniwyd bellach ynddynt hwy(**2**), yn gwneud y Rheoliadau canlynol:

RHAN 1

CYFLWYNIAD

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Ffedereiddio Ysgolion a Gynhelir a Diwygiadau Amrywiol (Cymru) 2010 ac y maent yn dod i rym ar 12 Ebrill 2010.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

Dehongli

2.—(1) Yn y Rheoliadau hyn—

mae "athro neu athrawes ysgol" ("*school teacher*") i'w ddehongli yn y modd y dehonglir "school teacher" yn adran 122 o Ddeddf 2002;

(**1**) 1998 p.31. Trosglwyddwyd swyddogaethau'r Ysgrifennydd Gwladol o dan yr adrannau hyn i Gynulliad Cenedlaethol Cymru gan Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672) ac yna i Weinidogion Cymru o dan baragraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p.32).

(**2**) 2002 p.32. Trosglwyddwyd swyddogaethau Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan yr adrannau hyn i Weinidogion Cymru o dan baragraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p.32).

mae i "awdurdod esgobaethol priodol" yr ystyr a roddir i "appropriate diocesan authority" yn adran 142(1) a (4) o Ddeddf 1998;

ystyr "awdurdod lleol" ("*local authority*") yw'r awdurdod addysg lleol yng Nghymru sydd yn cynnal ysgol a gynhelir, neu sydd i gynnal ysgol arfaethedig; a phan fo ffederasiwn yn cynnwys ysgolion a gynhelir gan wahanol awdurdodau addysg lleol yng Nghymru, ystyr "awdurdod lleol perthnasol" ("*relevant local authority*") yw'r awdurdod addysg lleol sydd yn cynnal ysgol a gynhelir, neu sydd i gynnal ysgol arfaethedig;

ystyr "corff crefyddol priodol" ("*appropriate religious body*") mewn perthynas ag ysgol a ddynodir o dan adran 69(3) o Ddeddf 1998 yn un sydd o gymeriad crefyddol ac nad yw'n un o ysgolion yr Eglwys yng Nghymru na'r Eglwys Gatholig Rufeinig, yw'r corff y mae Gweinidogion Cymru yn ei ystyried yn briodol mewn perthynas â'r grefydd neu'r enwad crefyddol y perthyn yr ysgol iddi neu iddo;

ystyr "corff llywodraethu" ("*governing body*") yw corff llywodraethu a ymgorfforwyd o dan adran 19(1) o Ddeddf 2002 neu o dan y Rheoliadau hyn fel y bo'n briodol;

ystyr "cyngor ysgol" ("*school council*") yw cyngor a sefydlwyd yn unol â rheoliad 3 o'r Rheoliadau Cynghorau Ysgol;

ystyr "Deddf 1996" ("*the 1996 Act*") yw Deddf Addysg 1996(**3**);

ystyr "Deddf 1998" ("*the 1998 Act*") yw Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998(**4**);

ystyr "Deddf 2002" ("*the 2002 Act*") yw Deddf Addysg 2002;

mae i "disgybl" yr ystyr a roddir i "pupil" yn adran 3 o Ddeddf 1996;

ystyr "diwrnod" ("*day*") yw diwrnod ysgol fel y'i diffinnir gan adran 579 o Ddeddf 1996;

ystyr "diwrnod gwaith" ("*working day*") yw unrhyw ddiwrnod nad yw'n ddydd Sadwrn, nac yn ddydd Sul nac yn ddiwrnod sydd yn ŵyl banc o fewn ystyr adran 1 o Ddeddf Bancio a Thrafodion Ariannol 1971(**5**);

ystyr "y dyddiad ffedereiddio" ("*the federation date*") yw'r dyddiad pan fo cyrff llywodraethu yn ffedereiddio;

ystyr "pennaeth dros dro" ("*acting head teacher*") yw person a benodir i gyflawni swyddogaethau pennaeth yr ysgol hyd nes penodir pennaeth neu yn absenoldeb y pennaeth;

ystyr "y Rheoliadau Cynghorau Ysgol" ("*the School Council Regulations*") yw Rheoliadau Cynghorau Ysgol (Cymru) 2005(**6**);

ystyr "y Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir" ("*the Government of Maintained Schools Regulations*") yw Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005(**7**);

ystyr "y Rheoliadau Staffio" ("*the Staffing Regulations*") yw Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006(**8**);

ystyr "y Rheoliadau Ysgolion a Gynhelir Newydd" ("*the New Maintained Schools Regulations*") yw Rheoliadau Ysgolion a Gynhelir Newydd (Cymru) 2005(**9**); ac y

---

(**3**) 1996 p.56.
(**4**) 1998 p.31.
(**5**) 1971 p.80.
(**6**) O.S. 2005/3200 (Cy.236).
(**7**) O.S. 2005/2914 (Cy.211) fel y'i diwygiwyd gan Reoliadau Cynghorau Ysgol (Cymru) 2005 (O.S.2005/3200 (Cy.236)); a chan Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006 (O.S. 2006/873 (Cy.81)) a chan Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2007 (O.S. 2007/944 (Cy.80)), a chan Reoliadau Addysg (Diwygiadau Amrywiol ynghylch Diogelu Plant) (Cymru) 2009 (O.S. 2009/2544 (Cy.206)).
(**8**) O.S. 2006/873 (Cy.81) fel y'i diwygiwyd gan Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2007 (O.S. 2007/944 (Cy.80)) a chan Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) (Diwygio) 2009 (O.S. 2009/2708 (Cy.226)) a chan Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) (Diwygiad Rhif 2) 2009 (O.S. 2009/3161 (Cy.275)).
(**9**) O.S. 2005/2912 (Cy.209).

mae i "ysgol newydd" ("*new school*") yr un ystyr ag yn rheoliad 3 o'r Rheoliadau Ysgolion a Gynhelir Newydd.

(2) Mae unrhyw gyfeiriad yn y Rheoliadau hyn at—

(a) corff llywodraethu neu lywodraethwyr ysgol i'w ddehongli, mewn perthynas ag ysgol ffederal, fel cyfeiriad at gorff llywodraethu neu lywodraethwyr y ffederasiwn; a

(b) offeryn llywodraethu ysgol i'w ddehongli, mewn perthynas ag ysgol ffederal, fel cyfeiriad at offeryn llywodraethu y ffederasiwn.

RHAN 2

SEFYDLU NEU YMUNO Å FFEDERASIWN

Achosion rhagnodedig

3.—(1) Mae rheoliadau 4 i 7 yn gymwys pan fo dau o leiaf ond dim mwy na phump o gyrff llywodraethu yn bwriadu ffedereiddio yn unol ag adran 24 o Ddeddf 2002.

(2) Mae rheoliadau 8 a 9 yn gymwys pan fwriedir sefydlu ysgol newydd a phan fo naill ai—

(a) y corff llywodraethu dros dro yn dymuno ffedereiddio ag un neu ragor o gyrff llywodraethu; neu

(b) yr awdurdod lleol neu, yn achos ysgol sydd i fod yn ysgol sefydledig neu wirfoddol ac y cyhoeddwyd cynigion ar gyfer ei sefydlu gan hyrwyddwyr, yr hyrwyddwyr, yn cynnig y dylai'r ysgol fod yn ysgol ffederal.

Gweithdrefn ar gyfer ysgolion sy'n dymuno ffedereiddio

4.—(1) Pan fo corff llywodraethu yn ystyried ffedereiddio, rhaid iddo yn gyntaf ystyried adroddiad ar y cynnig.

(2) Rhaid i'r adroddiad gael ei bennu yn eitem ar yr agenda ar gyfer y cyfarfod y rhoddir hysbysiad ohono yn unol â rheoliad 54(4).

5.—(1) Pan fo corff llywodraethu yn cynnig y dylai ffedereiddio â chorff llywodraethu ffederasiwn, rhaid iddo roi hysbysiad o'r cynnig i gorff llywodraethu'r ffederasiwn.

(2) Wedi iddo dderbyn yr hysbysiad, rhaid i gorff llywodraethu'r ffederasiwn ystyried a ddylai—

(a) rhoi ei gydsyniad rhagarweiniol i'r corff llywodraethu ymuno â'r ffederasiwn ("cydsyniad rhagarweiniol"); neu

(b) benderfynu na ddylai'r corff llywodraethu ymuno â'r ffederasiwn.

6.—(1) Pan fo corff llywodraethu yn penderfynu y dylai ffedereiddio ag un neu ragor o gyrff llywodraethu eraill, a chydsyniad rhagarweiniol, pan fo'i angen, wedi ei roi, rhaid iddo, ar y cyd â'r corff neu gyrff llywodraethu eraill, gyhoeddi cynigion ar gyfer ffedereiddio.

(2) Rhaid i'r cynigion gynnwys y canlynol—

(a) enw neu enwau'r corff neu gyrff llywodraethu y mae'r corff llywodraethu yn bwriadu ffedereiddio â hwy, a chadarnhad bod y corff neu gyrff llywodraethu hynny wedi penderfynu yn yr un modd i ffedereiddio;

(b) maint arfaethedig corff llywodraethu y ffederasiwn;

(c) y nifer arfaethedig o lywodraethwyr ar gyfer pob categori o lywodraethwr;

(ch) y trefniadau arfaethedig ar gyfer staffio'r ysgolion o fewn y ffederasiwn;

(d) y dyddiad ffedereiddio arfaethedig;

(dd) enw'r awdurdod derbyn neu enwau'r awdurdodau derbyn ar gyfer yr ysgolion o fewn y ffederasiwn;

(e) erbyn pa ddyddiad, ar ôl cyfnod o ddim llai na chwe wythnos ar ôl cyhoeddi'r cynigion, y ceir cyflwyno sylwadau ysgrifenedig i'r corff llywodraethu ynglŷn â'r cynigion, ac i ba gyfeiriad y dylid eu hanfon; ac

(f) unrhyw faterion eraill a ystyrir yn briodol gan y cyrff llywodraethu.

(3) Rhaid i'r cyrff llywodraethu sy'n bwriadu ffedereiddio gyhoeddi'r cynigion drwy eu hanfon at—

(a) yr awdurdodau lleol perthnasol;

(b) pennaeth pob un o'r ysgolion;

(c) yn achos unrhyw ysgol sydd â sefydliad—

(i) y llywodraethwyr sefydledig; a

(ii) ymddiriedolwyr unrhyw ymddiriedolaeth sy'n gysylltiedig â'r ysgol;

(ch) pan fo unrhyw rai o'r ysgolion wedi eu dynodi o dan adran 69(3) o Ddeddf 1998 yn rhai o gymeriad crefyddol, yr awdurdod esgobaethol priodol yn achos un o ysgolion yr Eglwys yng Nghymru neu'r Eglwys Gatholig Rufeinig, neu'r corff crefyddol priodol yn achos unrhyw ysgol arall o'r fath;

(d) yr holl staff y telir iddynt am weithio mewn unrhyw un o'r ysgolion;

(dd) pob person y gwyddant ei fod yn rhiant disgybl cofrestredig mewn unrhyw un o'r ysgolion;

(e) pob undeb llafur y gwyddant fod ganddo aelodau y telir iddynt am weithio mewn unrhyw un o'r ysgolion; ac

(f) pa bynnag bersonau eraill a ystyrir yn briodol gan y cyrff llywodraethu.

(4) Rhaid rhoi copi o'r cynigion ar gael i'w archwilio ar bob adeg resymol ym mhob un o'r ysgolion.

(5) Rhaid i'r dyddiad ffedereiddio arfaethedig y cyfeirir ato ym mharagraff 2(d) fod yn ddim llai na 125 diwrnod ar ôl cyhoeddi'r cynigion ar gyfer ffedereiddio gan y corff llywodraethu yn unol â pharagraff (1).

7.—(1) Rhaid i'r cyrff llywodraethu sy'n bwriadu ffedereiddio ystyried ar y cyd unrhyw ymatebion i'r cynigion, a rhaid i bob corff llywodraethu benderfynu naill ai—

(a) mynd ymlaen â'r cynigion ar gyfer ffedereiddio fel y'u cyhoeddwyd;

(b) mynd ymlaen â'r cynigion ar gyfer ffedereiddio gyda pha bynnag addasiadau a ystyrir yn briodol gan y corff llywodraethu; neu

(c) peidio â mynd ymlaen â'r cynigion ar gyfer ffedereiddio.

(2) Rhaid i'r addasiadau y cyfeirir atynt ym mharagraff (1)(b) beidio â chynnwys newid o ran pa gyrff llywodraethu sy'n bwriadu ffedereiddio.

(3) Rhaid i'r holl gyrff llywodraethu sydd wedi penderfynu mynd ymlaen hysbysu, ar y cyd, yr awdurdod lleol neu'r awdurdodau lleol perthnasol o'r ffaith honno.

Ysgolion newydd sy'n dymuno ffedereiddio

8.—(1) Pan gynigir bod ysgol newydd yn ffedereiddio ag un neu ragor o ysgolion neu â ffederasiwn, mae paragraff (2) neu (3) yn gymwys fel y bo'n briodol.

(2) Pan fo corff llywodraethu dros dro wedi ei sefydlu, mae rheoliadau 4 i 7 yn cael effaith fel pe bai cyfeiriadau at gorff llywodraethu sy'n bwriadu ffedereiddio yn gyfeiriadau at gorff llywodraethu dros dro sy'n bwriadu ffedereiddio.

(3) Pan nad oes corff llywodraethu dros dro eto wedi ei sefydlu, mae rheoliadau 4 i 7 yn cael effaith fel pe bai—

(a) cyfeiriadau at gorff llywodraethu sy'n bwriadu ffedereiddio yn gyfeiriadau at yr awdurdod lleol neu, pan fo'r cynigion ar gyfer sefydlu ysgol sefydledig neu wirfoddol, ac y cyhoeddwyd cynigion ar gyfer ei sefydlu gan hyrwyddwyr, yr hyrwyddwyr;

(b) rheoliad 4(2) wedi ei hepgor; ac

(c) yn rheoliad 6(2)(a), y geiriau "y mae'r awdurdod lleol neu'r hyrwyddwyr yn cynnig y dylai corff llywodraethu dros dro yr ysgol newydd ffedereiddio â hwy" wedi eu gosod yn lle "y mae'r corff llywodraethu yn bwriadu ffedereiddio â hwy".

9.—(1) Mae Rhannau 1 i 3 a 5 i 7 o'r Rheoliadau Ysgolion Newydd a Gynhelir i fod yn gymwys i gorff llywodraethu dros dro a gyfansoddir yn unol â'r rheoliad hwn.

(2) Pan gynigir y dylai dwy neu ragor o ysgolion newydd ffedereiddio, gyda neu heb un neu ragor o ysgolion eraill neu ffederasiwn arall, caiff yr awdurdod lleol wneud trefniadau sy'n darparu ar gyfer cyfansoddi corff llywodraethu dros dro sengl ar gyfer yr ysgolion newydd hynny.

(3) Pan fo'r ffederasiwn a gynigir yn cynnwys ysgolion a gynhelir gan ddau neu ragor o awdurdodau lleol, rhaid i'r awdurdodau lleol hynny gytuno ymysg ei gilydd, pa awdurdod lleol gaiff wneud trefniadau sy'n darparu ar gyfer cyfansoddi corff llywodraethu dros dro sengl ar gyfer yr ysgolion newydd hynny.

(4) Pan fo un neu ragor o'r ysgolion newydd y cyfeirir atynt ym mharagraff (2) i fod yn ysgol sefydledig neu wirfoddol, y cyhoeddwyd cynigion ar gyfer eu sefydlu gan hyrwyddwyr, rhaid i'r awdurdod lleol ymgynghori â'r hyrwyddwyr ynglŷn ag—

(a) a ddylid arfer y pŵer a roddir i'r awdurdod lleol ym mharagraff (2); a

(b) os yw'r awdurdod lleol yn bwriadu arfer y pŵer, ar ba ddyddiad y dylid gwneud y trefniadau.

(5) Mae Atodlen 1 yn gymwys i gorff llywodraethu dros dro a gyfansoddir yn unol â'r rheoliad hwn.

Ymgorffori cyrff llywodraethu ffederasiynau a diddymu cyrff llywodraethu blaenorol

10.—(1) Ar y dyddiad ffedereiddio—

(a) diddymir cyrff llywodraethu'r ysgolion neu'r ffederasiynau sy'n ffedereiddio;

(b) ymgorfforir corff llywodraethu y ffederasiwn;

(c) mae'r holl dir ac eiddo, a ddelid yn union cyn y dyddiad ffedereiddio gan gorff llywodraethu ysgol neu ffederasiwn sy'n ffedereiddio, yn trosglwyddo i gorff llywodraethu'r ffederasiwn, ac yn rhinwedd y Rheoliadau hyn, yn cael eu breinio yng nghorff llywodraethu'r ffederasiwn; ac

(ch) mae'r holl hawliau a rhwymedigaethau a oedd yn bodoli yn union cyn y dyddiad ffedereiddio ac a gaffaelwyd gan neu a achoswyd i gorff llywodraethu ysgol neu ffederasiwn sy'n ffedereiddio yn trosglwyddo i gorff llywodraethu y ffederasiwn.

(2) Mae adran 198 o Ddeddf Diwygio Addysg 1988(**10**) (sydd, ynghyd ag Atodlen 10 i'r Ddeddf honno, yn gwneud darpariaeth bellach mewn perthynas â throsglwyddiadau eiddo, hawliau

(**10**) 1988 p.40.